

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

Az erdélyrészi méhész egyesület tagjai tagsági díjuk fejében kapják. Tagsági díj: köri tagsági díj egy évre 1 frt; rendes tagsági díj egy évre 2 frt. Mindennemű pénz küldemény Bíró Gyula tanár egyl. pénztáros úrnak küldendő: Kolozsvár, Kúlmagyar-utca 21. sz.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények és reclamatiók a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők: Kolozsvár, VI ker. Fő-utca 29. sz.

Közleményeink utánnyomása a forrás teljes és pontos megnevezése nélkül tilos.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Teendők a méhesben

május hónapban.

A legnehezebb átmeneti hónapok egyike úgy a méh, mint a méhészre ápril hó.

A méhre nehéz, mert a szabad természet még e hónapban csak kivételesen és csak kis mértékben ad mézet (legalább nálunk) s a méhek a készletből élnek és fiasítanak. Felette takarékosak és félénkek lévén azonban a méhek, a mézkészletöket elegendőnek nem tartják, a fiasítást nemcsak hogy beszüntetik, hanem a frissen letett petétől kezdve, minden fejlődési fokban lévő álcát is egy pár nap alatt kihordják.

Ez pedig annyit jelent, hogy három héten át a család egyed-száma nem szaporodik s minthogy ez idő alatt a kijáró munkásokból nap nap után több-kevesebb pusztul, tehát a család a három hét alatt nem ritkán annyira visszaesik, hogy a mézelő időre már el nem érheti a megkívánt népességet, vagyis felesleget nem ad, sőt a saját téli szükségletét is csak a ritkább esetekben képes behordani. Tehát nemcsak, hogy a tőke kamatot nem hoz, hanem esetleg még a tőke maga is veszendőbe megy.

E, méhész szempontból nagy veszedelmen úgy lehet segíteni, hogy a családokat *jó melegen tartva* (és szűk térre szorítva) 8 napon át naponként felére higitott mézzel etetjük, minden családra

egy decilitert számítva minden etetésre. A 8 nap után az etetést 10 napon át minden másod- s azután minden harmadnap folytatjuk a hó végéig.

Erős családoknak adhatunk egyszerűen lekupolt mézes keretet is, rájuk bizván a méz felhígítását.

Erős családoktól már e hóban lehet egy-egy fedett s a kikeléshez közel álló keret fiasítást a nállánál csak kevéssel gyengébbnek átadni. Az ilyenmü erősítésnél a kellő figyelem mindig arra irányítandó, hogy a beadott fiasítást képes legyen a család befedni, ellenkező esetben a be nem fedett fiasítás elhal s a helyett, hogy segítettünk volna, cél nélkül gyengítettük az erős és ok nélküli felesleges munkát végeztettünk a gyenge családdal.

Etetni természetesen csak este, szürkületben szabad!

Wieder József.

A magyar méhészeti vándortanítói intézmény története, szervezete, működése és eredménye.

(Vége. *)

Ezen statisztikai adatok gyűjtése és feldolgozása 2—3 havi szorgalmas munkát igényel. A vidékek egyéb méhészeti viszonyait, a mézelő virányt utazásai közben tanulmányozza és jegyzi.

Az utazási terveket egy évvel előbb és utóbb havonként előre elkészíteni; a tartani szándékolt előadásokról a különböző hatóságokat, előljároságokat, gazdasági egyleteket és előadókat, sőt még egyeseket is értesíteni; a működésről havonként és évenként többnemü jelentéseket betérjeszteni; az egyes méhészek részéről kívánt utbaigazításokat írásban megadni, mindez a szakközeg feladata, a mi tömérdek írásbeli munkával jár, a mely munka a szakközeg tevékenységét a tulajdonkép való hivatásától, az oktatástól elvonja. Az írásbeli munkák kevesbitése által lehetővé válik a méhészeti szaktanárnak mentől többet oktatni.

Az oktatás eredményének biztosítása céljából a most folyamatban levő rendezésén kívül az intézetek méhészeti oktatásának (mely a tananyag és a tanításra fordítandó idő, a tanítás hatékonyságára nélkülözhetlen fegyelemtartási és osztályozási jog megállapítására kiterjed), hova-tovább a községekben tartandó előadások

* Lásd M. K. 1899. 3. sz. 58. 1.

az igényekhez való alkalmaztatása is szükséges leend. Ha ugyanis ezen felnőttek oktatásának célját szem elől nem tévesztjük, csakis az ez oktatás célja, hogy a hallgató képes legyen sikeresen méhészkedni. Mi kell ehhez? Az illető hallgatónak tudnia kell, mit, mikor, miért kelljen tenni a méhcsaláddal, továbbá ezen munka végzését is gyakorlatilag el kell sajátítania. Elengedhetlen tehát némi elmélet és a gyakorlat a maga idején, ebből más következtetésre jutni lehetetlen, mint: a földmivelő leginkább télen ér rá tanulni, ahhoz alkalmaznunk kell a méhészeti oktatást; a legszükségesebb alapelemeit a méhészetnek, mely nélkül sikeres üzését képzelni sem lehet, télen át kellene oktatni, erre elegendő volna két napra osztott 10 óra. Hátra volna a gyakorlat, t. i. április hónapban volna bemutatandó a méhes átvizsgálása, beleértve a fészek elrendezését, az etetést és az anyátlan árva méhcsalád gyógyítását egyesítéssel és anyásítással, a mézeltetésre való előkészítést; június-július hónapban a mézszüretet, a műrajoztatást (kasokból, kaptárból); augusztus, szeptember, esetleg október havakban bemutatandó és begyakorlandó volna a betelelés. Meggyőződésem szerint, melyet hosszas tapasztalat érlelt meg, legsikeresebbnek hiszem a felnőttek oktatását, ha azt rendszeres egész gyanánt nyújtjuk, akár tanfolyamnak mondhatnám. Ez ellen senki sem emelhetne kifogást, hogy nem teljes a tanítás, hogy hézagos és a hallgató ha valamit el is sajátított, sok másban a maga okoskodására van hagyva, a mi a földmivesnél is néha tévutra, sikertelenségre vezet. Ezen jelzett módon a szaktanító egy és ugyanazon községbe egy év alatt 4 ízben ellátogatna, tehát aránylag kevesebb községben tarthatna előadásokat, a mi majd csak akkor válik lehetővé, ha a kerületek kisebbek, a tanító személyzet ellenben nagyobb lesz.

A jelen állapotban is a méhészeti szakközeg oly hasznos munkát végez, melynek sikere a legmegbízhatóbb érvel: az ok-szerű méhészetnek számadataival bizonyítható, még pedig oly vidéken, hová sem a szakegyletek működése, sem a szakirodalom hatása el nem ér, t. i. a másajkuak vidékén. Még a legtevékenyebb egyleti élet, a legkifejlettebb szakirodalom mellett is a méhészeti szakoktatás elengedhetetlen, mert ez által gyűjthetők a proselyták, mert a méhészeti szakközeg oly egyénekkal jön folyton érintkezésbe, olyanokat nyer meg a méhészetnek, kik minden más hasonló hatástól távol állanak.

Magyarország méhészeti állapotára vonatkozó adatok 1887—1896-ig.

A hivatalos közlemények alapján.

Év	A községek száma, a honnét az adatok befolytak	Hány méh család volt összesen			A termelt méz		A termelt viasz		Az összes méhtermékek értéke	Jegyzet.
		közönséges köpükben	keretes kaptárakban	összesen	q-ban	értéke frtokban a q. 30 frttal.	klgr -ban	értéke frtokban		
1887	6551	295373	60186	355559	9749 _{.77}	292491 _{.10}				Ez évben a II. kerület üresedésben volt s az adatok e kerületből hiányzanak
1888	6283	242792	58929	301721	11262 _{.20}	337868 _{.70}				
1889	7462	272567	70430	342997	17484 _{.12}	524523 _{.06}	89728 _{.09}	89728 _{.09}	614251 _{.69}	
1890	7817	284758	87062	371820	18183 _{.70}	545511	106675 _{.15}	106675 _{.15}	652186 _{.15}	
1891	8812	356875	107867	464740	20518 _{.51}	615555 _{.30}	129888 _{.53}	129888 _{.53}	745443 _{.88}	
1892	8505	346582	113289	459871	21217 _{.76}	637732 _{.80}	130723 _{.20}	130723 _{.20}	768456	
1893	10575	390971	131031	522002	22300 _{.80}	669024	246743 _{.50}	246743 _{.50}	915767 _{.50}	
1894	11522	403896	137051	540947	20170 _{.06}	605101 _{.80}	166498 _{.72}	166498 _{.72}	771600 _{.52}	
1895		432646	148779	581425	27940 _{.12}	838203 _{.60}	262691 _{.70}	262691 _{.70}	1100895 _{.30}	
1896	11678	404520	158997	563517	32370 _{.70}	971121 _{.15}	204915 _{.60}	204915 _{.60}	1176036 _{.75}	

A földmívelési miniszterek bölcs politikájának az az örvedetes eredménye, hogy az igénytelen méhészettel és éppen a legszegényebb néposztály jövedelmét évenkénti félmillió forinttal gyarapította minden nagyobb beruházások nélkül. Ezen jövedelemgyarapodás valóban felér a leghiresebb hadvezér legdicsebb diadalával.

Habár a méhészeti szakközégek csak szerény végrehajtói a reájok bizottaknak, annyit, mint e testületnek tagja, szerénytelen-ség nélkül mondhatok, hogy lelkiismeretesen munkálkodtunk.

Valló János.

Méhsör (Hydromel).

Készítése a czukornak erjedés által alkohollá alakításán alapszik. Az átalakító közeg a fermentum. Növényi szervezet, rendkívül gyors és bőséges szaporodással.

Az erjedés feltételei az erjedésre képes anyag (méz), a fermentum (erjesztő, élesztő) és a megfelelő körülmények. Hogy a fermentum »dolgozhassék«, bizonyos feltételek szükségesek, pl. az élesztő tápláléka, a kellő hőmérsék, a folyadék sűrűsége, koncentrációja, levegő s ugyanazon fermentum behatása. Az erjedés, forrás ideje arányos a használt élesztő mennyiségével.

A tisztaságnak fontos szerepe van a méhsör, mézbor készítésében. Fontosak a megfelelő edények is.

Hogy jó activ erjedést idézhessünk elő, pollenélesztőt, gyümölcs-, sör-, friss- és aszaltszőlő élesztőt, erjedésben levő szőlőmustot, friss borseprőt stb. használunk. A fermentumok megfelelő táplálékból táplálkoznak s szaporodnak. A tiszta mézben kevés ilyen tápláló anyag van. A himpor (pollen) kevésbbé ajánlható, jellegzetes íze miatt, melyet a méhsörnek kölcsönöz. A gyümölcsök kitünő italt adnak. A borseprő jó, ha friss és egészséges.

A használandó helyiség hőmérsékét éjjel-nappal 25—30° C-on kell tartani.

Válasszunk új hordót vagy legalább tiszta boros, cognakos, rumos stb. hordót jól záró csappal. Régi hordó nem jó.

Az edényt ki kell forrázni. A vízbe szódát oldunk. Azután tiszta forró (fővő) vízzel öblítjük ki.

100 liter mustra 30% mézet veszünk, azaz 24 kgr. Ha jobb méhsört akarunk, akkor 30 kgr. mézet adunk a musthoz. Ez utóbbi

esetben tanácsos champagnis üvegeket használni kész ital eltartására.

Egy kádban oldjuk fel a mézet *jó ivó vízben* (forrás vagy kútvizben és nem esővizben) Bottal addig kell keverni, míg teljesen feloldódott.

Ezt az oldatot a hordóba öntjük, de legalább térfogatának $\frac{1}{10}$ részét üresen hagyjuk, hogy a fejlődő szénsavnak helye legyen.

Megjegyzendő, hogy a kádban bizonyos mennyiségű mustot (azaz oldott mézet) kell készletben tartani, mely arra fog szolgálni, hogy a lehuzás és elpárolgás által keletkező veszteséget helyreépíthessünk s a hordóba fogjuk tölteni, mikor azt tele kell tölteni. Körülbelül kétszer annyi legyen a rezervamust, mint a mennyi hija van a hordóban. Ezt a mustot is éppúgy kell védni a levegőben levő penészcsiráktól, mint a hordóban levőt. A mikor a mustot a hordóba öntjük, beletesszük a tiszta fermentumot tartalmazó élesztőt is. 5 gr. Gustin vagy más e célra való só is adunk hozzá, mint a fermentumok életműködésére szükséges anyagot. Ha gyümölcsnedvet használunk fel, az ilyen sók nem szükségesek, mert a fermentum megélhetésére szükséges anyagokat a beadott nedvekkel kevertük a mustba. — 100 liter folyadékhoz lehet 25 kgr. ribizskét (véresszőlő) vagy 15 kgr. spanyol cseresznyét (bigarraux) felhasználni. A gyümölcs érett és friss legyen. A hordó száját tiszta, több rétegelt vászonnal takarjuk le s egy marék durva homokot teszünk rá. A vásznat lapos kövekkel rögzítjük. Óvakodjunk a hordót erősebben bezárni, mert akkor a fejlődő szénsav szétveti a hordót.

Ily módon végezve a munkát, az erjedés már másnap megindul. A forrás alatt ne bántsuk a fedőt, mert ha felemelgetjük, a levegőből kártékony csirák hatolnak be s mézbor helyett mézeczetet nyerünk. 10—15 nap alatt az erjedés be van fejezve. Ha a hőmérsék nem elég magas, a forrás egy hónapig is eltart s a mézbor nem sikerül kellően.

A forrás befejeződéséről a következő módon szerzünk tudomást: 1. a hordó befödött szájához tartva fülünket, nem halljuk többé a bugyborékolás zaját, 2. a folyadék megtisztult, cukros ize borizüre vált.

A tartalékmustból tele kell tölteni a hordót s a hordó száját rendes módon bedugni s 8 napig pihenni hagyjuk, mielőtt lehuznók.

Egy kisebb gondosan tisztított hordóba huzzuk le a bort, ügyelve arra, hogy föl ne rázzuk.

Most 100 liter mézborra 10 gr. tannint számítva, a kellő mennyiségűt feloldjuk kevés lehuzott mézborban s a hordóba öntve, jól összekeverjük az ott levő borral. A hordót a tartalékból tele töltjük s bedugjuk. Hűvös, száraz pinczébe helyezzük el.

A folyadék a hordó dongáin át folyton párolog, ezért időnként a tartalék mustból föl kell tölteni. A tartalék mustot e célra jól bedugaszolt üvegekben tesszük el, hogy a légbeli csirák káros hatásától megóvjuk.

Néhány hónap múlva, mikor a folyadék megtisztulása befejeződött, derítéshez fogunk. E célra 100 liter borra 25 gr. zselatint számítva, $\frac{1}{4}$ liter meleg vízben oldjuk fel. (Természetesen a hányszor 25 gr. zselatint veszünk, annyszor $\frac{1}{4}$ liter vizet is kell venni. Tiszta vásznon megsűrve, a borba öntjük. Jó erősen össze kell keverni. 5 gr. tannint oldva $\frac{1}{2}$ liter borban, szintén a hordó tartalmába öntjük s ujlag jól összekeverjük. A hordót tele töltjük, bedugjuk s vagy két hétig pihenni hagyjuk. Ha ezen idő alatt a képződött csapadék nem ülepedett volna le teljesen, a likörgyárosoknál használatban lévő szűrőn megsűrjük. A most már tiszta folyadékot vagy egy más tiszta hordóba huzzuk le, vagy palaczkozzuk. Az első lehuzás után legalább három hónapig kell a hordóban hagyni a bort s csak azután palaczkozni. A többit elvégzi az idő, mert miként a szőlőbor — és nem, miként az emberek — a mézbor is javul, erősödik, ha öregszik. (Havany a Rucher Belge 1898. 9-ik számában.)

* *
*

A méhészet mint gazdasági ág a parasztkézelési rendszer okszerű alkalmazásával.

Sajnálatos, hogy a méhtenyésztés a különböző gazdasági ágak mellett még mindig alárendelt helyzetben van, de ha sikerülne gazdáinknak ezt az áldásos foglalkozást úgy megismerni, mint a milyen valójában, nem kétlem, hogy ebbeli mulasztásaikat kétszeres erővel igyekeznének utánpótolni. Különösen ha megfigyelnék azt a körülményt, hogy hazánk kedvező talaj- és éghajlati viszonyainál fogva páratlanul áll a nagy kontinensen; ha felfogni és megbecsülni tudnák a természetnek dús kedvezményeit, melyek

az évszakok kellemes váltakozásai mellett hegyeinken és rónáinkon oly remekül vannak csoportosítva, hogy a méhészet üzésére mintegy praedestinálva érezhessük magunkat, bizonyára senki sem ki csinyelné e foglalkozást. hanem sietne áldásaiból részesülni.

De a kinek szíven fekszik hazánk közgazdasági fejlődése, az nem fog elfordulni e szerény művelési ágtól, hanem saját jól felfogott érdekében igyekszik gazdasági eredményeit ezen a téren is fokozni.

Igen jó hasznát fogják látni ebbeli törekvésüknek éppen mostanság, a mikor a gazdaság terén évről évre a legszomorubb tünetek észlelhetők. Hát nem kétségbeejtő, hogy kincset érő szőlő-hegyeinket filoxera elpusztította, a föld termőképessége rohamosan csökken, állataink egyre-másra járványos betegségekben hullanak el és még sok szomorú jelenség, melyek gazdáink helyzetét szánandókká teszik. Ilyen körülmények között csak észszerű volna a méhészet felkarolása, mely ha összes veszteségeinket nem is pótolná, de nyújtana annyit, a mennyi a ráfordított munkát gazdagon megjutalmazná.

Igaz, hogy régen a méhészeti termékek értékét is többre becsülték, mi főleg abban leli magyarázatát, hogy akkor a méz a cukrot, a viasz pedig a stearint és paraffint pótolta. A cukor és a stearin és paraffin azonban a méh produktumait soha sem fogja a termények sorából kiszorítani, mert mint tápanyag és gyógyszer az élet fenntartására nélkülözhetlenek, azonkívül az iparnak is szolgálatában állanak. Nagyon érdekes följegyzések maradtak ránk a multból, mikor a mézet és viaszt minden termény fölé helyezték. Szent István király idejében a dézmát, a házassági engedélyt, a mesterlegények remeklés jogát mézrel és viasszal váltották meg. A török világ idejében szintén ezekkel fizették az évi adót, sőt egy pint mézért egy keresztény foglyot lehetett kiváltani. Nagy fogyasztásnak örvendett a méz mint tápszer s minden lakoma ezzel végződött. A brassói bíró lakomáján írja a krónika — 1576-ban az előljárók egy ülőhelyükben 4 pint mézet fogyasztottak el. Mindezeket csupán a történeti igazság okán említem, hogy gazdáink jövőre a multból is merítsenek tanúságot s tekintsék úgy a méhészetet, mint őseink egyik legbecsesebb örökségét. Vegyük be tehát e foglalkozást állandóan gazdaságunk keretébe és higgye el

minden gazda, hogy helyes eszközökkel és okszerű kezelés mellett a keresetnek oly forrása nyíljon meg, a mely eredményében a legsebbe arányokat ölti és hálára kötelez.

De valamint a gazdaság egyéb ágánál, úgy a méhészetnél is előttünk álljon a közmondás: »észszel indulj, okkal járj.« Azért ha valaki állandó haszon szempontjából akar méhészkedni, tisztába kell lennie a rendszerrel, melyet követni akar. Ez idő szerint hazánkban két méhészeti rendszer dívik; egyik a régiféle ingatlan kupos vagy parasztkasos, másik az újféle keretes rendszer; amazt nevezhetjük természetesnek, mert a méhek életviszonyaihoz legközelebb áll, emezt pedig mesterségesnek, mert emberi beavatkozást igényel. Mondhatjuk ez utóbbit műméhészetnek is, mert ez van hivatva a méhészet igazi áldásait velünk megismertetni és a mint a jelek mutatják, eljön az idő nemsokára, a mikor a műméhészet a magyar gazdaközönségnek közkinccse és állandó keresetforrása lesz. Hanem addig is, míg a műméhészetnek összes titkait megéjtve nem látjuk és kezeléséhez talányok fűződnek, kezdő falusi-gazdáinknak haszonszerzés szempontjából nem ajánlom, mert alapos ismeretet, sok ügyességet, sőt pénzbefektetést is igényel. Azért gazdáink, kik még semmiféle rendszer birtokában nincsenek, egyelőre maradjanak a kupos, ugynevezett paraszt méhészet mellett s ha ebben elegendő jártasságra tesznek szert s megismerik a kellékeket, melyek a kezelési rendszer alapos megismeréséhez vezetnek, csak akkor fogjanak műméhészethez. Ne feledjük, hogy a régi rendszer alapján vittük méhészetünket arra a magaslatra, hol jelenleg áll, csakhogy a kettő között még mindig van egy kis üresség, melynek áthidalása fennforog és megoldása problema tárgyát képezi. Ebben leli aztán magyarázatát az a körülmény, hogy a régi rendszernek maig is több hive van, mint az újnak.

Van azonban a régi rendszerhez való ragaszkodásnak egyéb jogosultsága is. Tudjuk, a régiek abból meritették hasznukat, abban látták örömeiket és boldogságukat. Természetes tehát ez a szívós ragaszkodás, mert százados előítéleteit védelmezi valaki, midőn régi szokása és életmódja mellett oly hiven kitart. De ha egyszer felszabadul a kötelék alól, mely hitét és lelkét fogva tartotta, önkénytelenül meghajol egy újabb rendszer előtt, mert érzi, hogy ez a kijelölt út, mely boldogulásához vezet.

Rendszernek egyáltalában nem lehet nevezni azt az eljárást, melyet gazdáink közül nagyon sokan a kupos méhészetnél követnek. Mert ezt a méhészkedést nem azért nevezik természetesnek is, hogy minden megfigyelés, mód és eszköz nélkül üzzük s eredményeit a végtől és időtől várjuk, mert »segits magadon s az isten is megsegít« — mondja a példabeszéd — ezuttal igen találóan. Elszomorító, mikor látjuk, hogy a gazda ősszel úgy gondolomra választja ki méhállományának egy részét, legyilkolja kénnel, potomon eladja a mézszedőnek, ki amugy bogarasan, jobban mondva szőröstül-bőröstül legyümöszöli valami kádfélébe. Innen a présbe kerül s kicsurog abból egy szintelen, gyomorrágást okozó kotyvalék, melyet aztán magyar termelés czimen visznek a világ piaczára. Ez nem gazdaság, hanem az erőnek és időnek észszerűtlen elpazarlása.

Pedig sok helyen így megy évről-évre, sőt a helytelen eljárást fokozzák oly balhiedelmekkel is, melyek az igazi méhésztől csak boszuság számba mehetnek. Ideje már, hogy vége legyen a méhészeti ujdonságok iránti bizalmatlankodásnak s csak helyesen cselekednek gazdáink, ha elfogadják az okos szót és mindazon jó tanácsokat, melyeket jelesebb méhészeink évek hosszú sora után a gyakorlatból merítették. Okszerű kezeléssel lehet a paraszt méhészetet is jövedelmezővé tenni ugyanarra, hogy ehhez támasztott legszebb igényeinket is kielégítve láthatjuk, ha az alább felfejtett utmutatást szorosan betartjuk.

Ily válságos gazdasági években bizony alkalmoszerű volna ezt az áldásos mívelési ágat felkarolni és ha valaki ebből évente csak annyit produkálhatna, a mennyivel az évi adót s más közterheket fedezhetné, nem-e oly gondtól szabadította meg egyébként is küzdelmes életét, mely örök sulyként nehezedett vállaira.

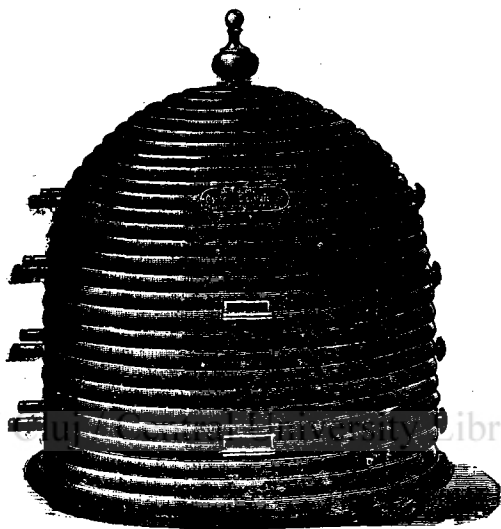
Papp Gábor.

Javitott kasok és kaptárak.

Ezen czim alatt époly hasznavehető, mint csinos, elegáns kasokat (köpüket) és kaptárokat fogunk bemutatni. Mivel e czim alatt nem magyar ipari termékről szólunk, bizonyosan sokan megcsóválják a fejüket: Ej, ej, hát ez megint mire való. Nekünk azonban kötelességünk regisztrálni a méhészet terén történő — nemcsak

elméleti, de még inkább a gyakorlati — újításokat, sőt a tudomásunkra jövő egyszerű változásokat is.

A ki szereti a csinost s méhesében kedves tárgyakat is akar szemlélni, az bizonyosan meglelégedéssel látja a honi csinos átmeneti és nem átmeneti szalma és gyékény kasok között a Schleicher-féle kasokat, melyek sötétsárga indiai nádból géppel vannak készítve.

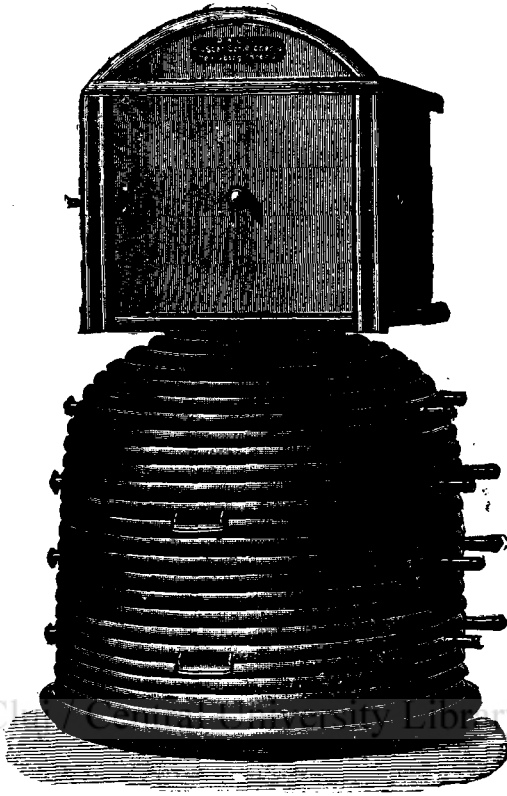
9-ik ábra.

A 9-ik ábra egy nyári kast mutat. A tetején lévő czifraság könnyen levehető s helyére az itató, illetőleg etető edény alkalmazható. A nád, melyből készült, mintegy 20 mm. vastag. A kas tehát igen tartós. Méretei belől: 40 cm. magas, 40 cm. széles az alapján. Van kisebb is; s kétféle kivitelben rendelhető egyszerűbb s elegáns kidolgozásban. 8 pálcza megy keresztül rajta, a léptartók. A pálczák a kas falába illesztett rézhüvelybe járnak, nikkelezett fejjel vannak felszerelve, s a lép kiszedése előtt kihuzandók.

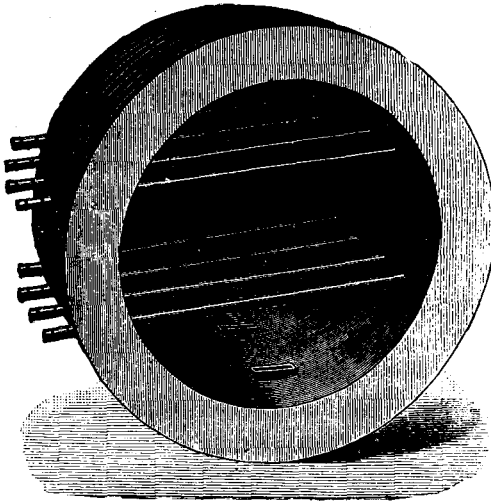
Van olyan alak is, melynél a kas tetejére 6 kerettel berendezett kis mézkamra tehető. Ez az átmeneti kaptár elegáns formája. 10-ik ábra.

A téli kasok kettős faluak s izoláló anyaggal van a falak köze kitöltve, tehát egész biztos benne a méhek telelése. 11-ik ábra. *)

*) A méretek és árakra vonatkozólag hirdetésí rovatunk ad felvilágosítást.

10-ik ábra.

11-ik ábra.

Ezen kasok aránylagos olcsóságuk mellett sem valók természetesen arra, hogy a honi vessző vagy szalmakasokat helyettesítsék, de tanulmányi célra oly kiválóan alkalmasak, hogy a kasos rendszer bemutatására a legjobb taneszközül szolgálhatnak.

Kiállítás.

Országos mezőgazdasági kiállítás lesz Szegeden folyó 1899. év szeptember hó 3—10-én József főherczeg ő császári és királyi fensége védnöksége alatt. Rendezi a Gazdasági Egyesületek országos szövetsége. A »Köztelek« szerkesztősége a kiállítás céljait szolgáló, 2 hetenként megjelenő illusztrált lapot, a »Kiállítási Lapok«-at indította meg. Előfizetési ára egy évre 4 frt.

A kiállításról közöljük a minket illető részleteket.

A kiállítás 6 főcsoportja közül a méhészetre vonatkozó tárgyak az Első főcsoportban — Élő állatok és állati termékek kiállítása — a 6-ik csoportba: Méhészeti kiállítás tartozik. A csoport elnöke báró Ambrózy Béla. Csoport biztos: Kovács Antal méhészeti főfelügyelő Budapest, Krisztina-körut 91. sz.

A bejelentési határidő e csoportban *junius 1-je*. Bejelentési iverkaphatók: Kiállítási iroda, Budapest, Köztelek; az összes gazdasági egyesületeknél; az állattenyésztési felügyelőknél; a csoportbiztosoknál.

Térdíjak a bejelentéssel egyidejűleg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába küldendők be.

Térdíjak az I. főcsoport 6-ik alcsoportban (Méhészeti kiállítás):

a) szabad terület mként 1 frt; b) szabad szin és falterület mként 2 frt; c) zárt épület alapterület mként 3 frt; d) zárt épület asztalterület mként 4 frt, gazdáknak 3 frt.

Díjazások: Legnagyobb kitüntetés: kiállítási díszoklevél és a lehetőségig egy tiszteletdíj. Ezenkívül kis tenyésztők és termelők pénzdíjjal, nagyobb termelők kiállítási éremmel fognak jutalmaztatni.

A kiállítás alkalmával országos méhészeti kongresszus is fog tartatni. Napja még nincs megállapítva.

Mindennap d. u 6—7-ig gazdasági előadások a kiállítás területén.

A kiállítás látogatói kedvezményes jeggyel utazhatnak. Lakásokról a rendező bizottság gondoskodik, illetve minden állomáson a lakásiroda fog az érkező vendégek elhelyezéséről gondoskodni.

Kiállítási belépti díjak. A megnyitás napján d. u. 2 óráig 50 kr.; a többi napokon s az első nap d. u. 25 kr., melybe a hidvám-pénz is bele van számítva. — Beléptijegy sorsjeggyel együtt 40 kr. Idényjegy 1 frt 50 kr.

Közelebbi felvilágosítással a csoportbiztosok is szolgálnak.

Szemle.

+ Németországban a Lafranchi-Dickel-féle elmélet harcosai átmentek a hagyományos nemzeti szokásokhoz: könyvet irnak pro és contra. Dickel az elméletét kiadta: *Das Princip der Geschlechtsbildung bei Tieren geschlechtlicher Fortpflanzung entwickelt auf Grundlage meiner Bienenforschungen* czimen. Nős a czim elég hangzatos és elég követelő és sokat ígérő. De világért sem nyujt annyit, a mennyit ígér, mert a szerzőnek ezen a téren, melyen még a legkiválóbb zoologus kutatók előtt is sok — nagyon sok az ismeretlen, vajmi kevés jártassága van. De hát elragadta a tudományos hév a fiatal szerzőt s oly dolgokba elegyedik, a melyekben »teljesen laikus«, mint ezt Báró Ambrózy Béla az »Ungarische Biene« 1899. 3-ik számában írott egészen tárgyilagos bírálatában — a melyben különben is a Dickelék eljárásának s tévedéseiknek hű tükörét tartja elejbük — Dickelnek figyelmébe ajánlja. Továbbá: »Dickel elméletét egyoldaluan s nem kellő pontossággal végzett kísérletekre alapítja, a melyeket még hozzá csupán a méhekkel végzett, mert a legméltányosabb s legjobb akaró kritikusknak is be kell vallania, hogy az eddig publikált eredmények együtt és összesen még nagyon is éretlenek s homályosak arra, hogy azokból határozott (concret) tudományos következtetéseket vonhasson.«

Dickel különben nem átalja a gyanusitást sem. Így Berlepsch báróról, ki tudvalevőleg a jelenkor egyik legnagyobb méhésze, kinek tudományos kutatásaihoz kétség nem fér, azt mondja, hogy Sieboldot rászedte, mikor göröcsövi vizsgálatai számára egy *beteg* családból adott petét s ezt eltitkolta Siebold előtt. Valóban csudálkozni lehet azon a kiméletlenségen, melylyel Dickel így akarja

az utókor előtt Berlepsch tiszta emlékéét megsérteni s Sieboldot egy ilyen elképzelhetetlen »fogás« eszközévé lealacsonyítani.

Dickel e tekintetben az 1855-ben Seebachban végzett kísérletek tanujára, a most is élő Güntherre hivatkozott, ki Salzburgban azt mondotta volna, hogy az a méhcsalád beteg volt. Günther Ambrózy Béla bárónak írott levelében csudálkozását fejezi ki a fölött, hogy Dickel ilyet mer állítani róla, holott ő azt mondotta, hogy az a méhcsalád új anyát akart nevelni magának s ezért *szokatlan időben* (auguszt. 21.) épített anyabölcsőket s nevelt here fiasítást. Ezt Berlepsch tudta s Sieboldot erre figyelmeztette is. Itt tehát sem tudatlanság, sem a kijátszás vádjával nem lehet illetni Berlepsch bárót. (Még ha *bebizonyított* igaza volna is Dickelnek, akkor sem volna szabad ilyen görbe utakra kalandoznia, mert az elődök iránt tartozó kegyelet szándékos megsértése, ha valóságos tévedésről van is szó, tudományos téren sokkal súlyosabb vétség, mint a társadalmi életben. Ref.) De »egy méhcsalád, mely terjedelmes fiasításából akar magának új anyát nevelni s egyidejűleg herét is nevel, egyáltalán nem mondható betegnek.« (L. Báró Ambrózy I. c.)

Alois Alfonsus ausztriai méhészeti szaktanár szintén egy füzetben felel Dickelnek: »Kritische Beleuchtung der neuen Lehre Dickel's«, melyben szintén arra az eredményre jut, hogy Dickel elmélete tévedéseken alapszik. Dickel ez évre 70 recipét ajánl az ő elméletének bebizonyítására szolgáló kísérletek keresztül vitelére.

Mindezek után ott vagyunk, a hol voltunk a dolgok kezdetén s elmondhatjuk Báró Ambrózy Béla urral Dickelnek a sok vita után is: legyen szíves Dickel úr, bizonyítsa be elmélete helyességét. Mert valóban sokat irnak, e tárgyról Dickelék, de döntő kísérlettel még közülök egy sem hozakodott elő. —

= *A méz- és viasztermelés Szibériában* oly rendkívüli volt, mint még soha. Egy pud (=16.38 kilo) méz ára 5 rubel (1 rubel = 3.81 korona). Méhviasz 50.000 kilónál több termett. (Praktischer Wegweiser, 8. B. 1899. No. 2.)

⊙ *A méhészet az 1900-iki párisi világkiállításon.* A francia méhészek előjárósága elhatározta, hogy a világkiállításon részt vesznek s az e célra szükséges 10.000 frankot (1 frank = 0.95 korona) a méhész egyesületek fogják összehozni, önkéntes adakozás

után pótolják össze. Azon kívül minden központi egyesület önállóan is fog kiállítani saját czége alatt. (U. o.)

+ *Minő eszközökkel emelheti a méhészt méhtörzsei munkaképességét a fémézelés idejéig a legmagasabb fokra?* Schulze tanító úr a Prakt. Wegweiser f. Bienenzüchter 1899. évi 3-ik számában e czélből a következő pontokat ajánlja a méhészek figyelmébe:

1. A munkaképesség foka függ a jó tenyésztörzsek őszi kiválasztásától. A jó tenyésztörzseknek jó királynőjük van. Azért a rokonok keresztezését össze kell kötni a fajta kiválasztásával. Időről-időre vérfelfrissítésről jó lesz gondoskodni. Anyacseréléseket kell végezni.

2. Azért, hogy a tenyésztörzsek és mézelő családok télire és télen át népesek maradjanak, nem kell elmulasztani a csekélynépű családok felsegélését oly néppel, melyet a kisorolt családok adnak.

3. A régi építményt meg kell ujitni s ki kell egészíteni. A kaptárokból a régi lépeket kasszálni kell s gyöngye természetes lépekkel vagy műlépekkel helyettesítendők. Kasokban a régi építményt jó mélyen kell visszavágni. A maradandó törzsek kiválasztásánál a fiatal építményű kasoknak előny adandó.

4. Mézelő törzsekkel a kaptárban keveset kell építtetni. A fészkek megujtására műlépeket kell használni s hogy a fiasítás gyorsabban haladjon, a fészkek alsó sorában a meglévő fiasításos lépek közé kell tenni a műlépeket. A herelép eltávolítandó.

5. A fiasítás tavaszi gyors és biztos fejlődésére fontos tényezők az elegendő és egészséges téli táplálék és a nitrogén tartalmu táplálék (himporos méz) a fiasítás megkezdésekor.

6. Meleg és tiszta levegő fontos faktorai a méhcsaládok egészségének. Melegtartó kaptárokat tartsunk s óvjuk a káros behatásoktól.

7. Tavasszal a méhcsaládok gondosan kitisztítandók. A családok áthelyezése csak hasznos lehet. A családok fertőtlenítése salycilsavval (ott, a hol erre valamely beteges tünet okot ad! Ref.) szintén csak jót tehet.

8. A méhészt legyen családjainak segítségére a fiasítás szaporításában a serkentő etetéssel, főleg oly időben multhatatlanul, midőn hordás nincs, hogy a család egyenletesen terjedő fiasítása meg ne álljon.

9. Gyöngé családok beadott *érett* fiasításos lépekkel segítendők fel, melyeket erős családokból vehetünk el, vagy erős családokkal kell felcserélni szép, meleg jó hordási napokon déltájt

10. Nagyon gyöngé családok tavasszal egyesítendők. Az anyátlan családok, ha elég népések, még anyásíthatók, ha ez nem volna lehetséges (anya hiányában) egyesíteni kell őket jó anyás családdal.

A méhmerég. Többször hoztunk már lapunkban olyan vizsgálatokról hírt, melyek azt bizonyítják, hogy a méhek mérgében a hangyasav valószínűleg csak mint járulékos alkotórész van jelen, míg a tulajdonképeni ható anyag az utóbbi években felfedezett fehérje mérgek (ptomainok) csoportjából való. Érdekes megfigyelést közöl Ges. L. Vinal úr a Gleanings 1899. No. 1-ben, mely szintén ezt bizonyítja. — Mult év szeptember 7-én délután, írja Vinal úr, egy ember, ki más alkalmakkor is többször ment el a méhes előtt, most körülbelül 100 yardnyira (1 yard = 0.9144 méter) haladt el a méhes előtt. Vinal úr az nap délelőtt volt a méhesben s nem látott sem rablást, sem más rendellenességet. Az időjárás borongós és nedves volt. Valamely eddig nem ismert okból a méhek megtámadták a lovakat. A lovat kifogta a hámból s maga is menekülni igyekezett. Mintegy 200 yardnyi futás után a ló megállott. Midőn Vinal urat oda hívták, a levegő tele volt méhvel. A lovat előbb a bokrok közé, aztán a félszerbe vitték. Egyetlen méh sem követte. Később megvizsgálta a lovat. Erős, nagy állat volt és jól táplált. Feje, orra, nyaka és oldalai bőségesen tele volt méhszurással. Ammoniókkal erősen lemosták s borogatták. A rosszullétnek semmi jelét nem mutatta, még egészen nyugodtan állott. Mintegy 10 perc múlva kezdte rázni a fejét s a lélegzése gyorsabbodott. Érverése 50-re emelkedett. A lónak normalis érverése 36–40 percenként. A normalis lélegzetvétel 10–12 és a hőmérséke $98\frac{3}{5}$ F. (37.50° C.). Mintegy félóra múlva az érverés 60, a lélegzés 30, a hőmérsék 102 F. ($=38.88^{\circ}$ C.). Az állat nyujtozkodni próbál s vizelete erősen barna színű, vizenyős, híg a bélsara s gyakran ürít. Egy órával a szurások megtörténte után ezek a tünetek (symptomák) erősen súlyosbodnak. Az érverés 80, a lélegzés 60, a hőmérsék 104° F. ($=40^{\circ}$ C.). A delirium (önkivület) határozottan kifejeződött. Lefekszik, felugrik, a kötelet ide-oda

rángatja, topog ide-oda, nyeritni próbál, hangja éles. A támadás után $2\frac{1}{4}$ óra múlva kezd ernyedni, a légzése kissé ziháló, végtagjaiban a hűdés (paralysis) mutatkozik. További 2 óra múlva már nem tud felállani. A pulzusa megint 60-ra szállott, hőmérséke ellenben 105°F -ra ($=40\cdot6^{\circ}\text{O}$.) emelkedett. Légzése 40-re apadt, a zihálás erősebb kifejlődésével. — Ez az állapot tartott, a tünetek erősebb kifejlődésével egészen kimulásáig, mely a szurások megtörténte után $7\frac{1}{2}$ óra múlva következett be.

Másnap reggel $1\frac{1}{2}$ órakor tartottak a hullán autopsziát: Belsővére vérrel beföcskendett, tüdői vérrel teltek, a szív sötét aludt vérrel telt, az izmok szintén vérrel befutottak vagy congestáltak, ugyszintén az agy és gerinczagy burkai.

* * *A méh szive.* A mult évben bejárta nemcsak a méhészeti, hanem a zoologiai szaklapokat is W. J. Pissarew úrnak, a Zool. Anz. 1898. évi 557. sz. 282—83. l. között ama felfedezése, hogy a méh szive a potroh mellső részében, ott, a hol ugynevezett aortává vékonyodik el, többször hullámosan meghajlik. Mostanig nem volt alkalmunk Frank R. Cheshire classicus művét: »Bees and Beekeepiny; scientific and practical«, mely Londonban 1886-ban jelent meg. A mű két kötetből áll. Az első kötet a méh anatómiáját, physiologiáját s kórtanát foglalja magában. A 2-ik kötet a gyakorlati méhészetet tárgyalja. Olvasván e művet, melynek főképeni értéke abban van, hogy a szerző kitűnő entomotomus lévén, teljesen eredetit nyújt s az I. köt. 38. lapján a következő leírásra találtunk: »A szív (háti edény) a munkás méhben és az anyaméhben 5 kamrából áll, megfelelően a potrohon levő 5 pár légcsőnyílásnak (stigma). A mint a szív a torhoz közeledik, az izomréteg és belső réteg. most már egy takarócsőbe zárva, 3—4-szer hajlik meg fel- és lefelé, a mi nézetem szerint arra való, hogy a rythmicus lökésekkel jövő vért állandóan és egyenletesen öntse a fejben szabadon nyíló aorta az agyra.« A felfedezés elsősége tehát Cheshire urat illeti.

A méh a statisztikában. Hogy a méhészetről gyakran mily kicsinylően, sőt megvetéssel gondolkoznak »fennt«, arról a »kis embereknek«, a méhészeknek, többnyire nincs tudomásuk. Hányan vannak még ma is, kik a méhet kártékonyssággal vádolják: kikezdi a szőlőbogyókat, lerágnak a gyümölcsfa-virágok himporszárait

stb. stb. Az ilyen felsőbbektől bizony hiába várják a méhészek a méhészet emelését. Az ilyen téves nézetek eloszlatására, nem elég a méhészeti szaklapokban írni, hanem érdekes közleményeket kellene hozni a napilapokban a méh életéből, hasznáról, a mézről, viaszról, méltatni a méh működését a virágok megtermékenyítésénél. A helyi lapokban rendszeresen tudósításokat kellene hozni az egyesületi mozgalmakról, az egyesületi életről, a mézhozamról, statisztikai adatokat közölni stb. Mert a mi a kereskedőnek a reklám, az volna az ilyen folytonos értesítése a nagy közönségnek a méhészre nézve, t. i. a közönség figyelmét és érdeklődését megnyerni, a miben bizony ez idő szerint nagy hiány tapasztalható.

Bizonyára csodálkozni fognak tisztelt olvasóink, hogy mi szükség van ezek elmondására épen nálunk, ahol az állam lehető gondozásban részesíti a méhészetet s a nagyközönséget sem lehet épen közönyösséggel vádolni. Nős — nem is a mi viszonyainkról s nem is nálunk írták e panaszt, hanem a jó németeknél, Poroszországban s azért igtattuk ide Merker Margaréta kisasszonynak a Prakt. Wegw. f. Bienen Züchter, 1899. évi 6-ik számában közölt panaszát, hogy demonstráljuk, miszerint azon országban, ahol a méhészeti irodalom és méhészeti hirlap-irodalom oly — bátran mondhatjuk — óriási, nem lehet nagyon rózsás a méhészek állapota. Igen érdekesek különben a panasz alapját képező okok. Freyhoff úr (Oranienburgból) kiadója a legjobb gyakorlati méhészeti szaklapnak német nyelven (Praktischer Wegweiser für Bienenzüchter) s kiváló méhészeti író, a fölött panaszkodott lapjában, hogy Poroszországban a mult évben a gazdasági állatok összeírása alkalmával elfelejtették a méh-törzseket is összeszámlálni. Felszólítja tehát a méhész-egyesületeket, hassanak oda, hogy jövőre a statisztikába a méhtörzsek is bejussanak. Épen ez időtájt egyik napilap közölte egy tartományi tanácsos kifakadásait a fölött, hogy a nem fontos állatok felvétele mennyi fölösleges munkát okoz, »valóban helytelen volna — mondotta a tanácsos úr — hogyha még a méheket és tyúkokat is fel kellene írni«. — Nős ehhez nem kell kommentár. — (Mégis csak jól vagyunk mi itthon! Ref.)

Mandola sütemény.

A sütés előtti napon estve 50 dg. mézet tűznél kissé felforralunk — de vigyázni kell, nehogy égett izt kapjon. Azután a sodródeszkan 50 dg. búzalisztet 25 dg. cukorporral összekeverünk s ezt a mézzel tésztává jól átdolgozzuk. Az így előkészített tésztát másnap 2 tojással m. e. $\frac{1}{2}$ óráig jól átgyurjuk; az után $3\frac{1}{2}$ gr. tisztított hamuzsirt vízben feloldva, $3\frac{1}{2}$ gr. kardamonmagot porrá törve és m. e. 25 dg. öregre vágott mandolát teszünk még közibe. Mindezt még $\frac{1}{2}$ óráig jól elgyurjuk s az így elkészített tésztát tepsibe tesszük, a melyet azonban előbb zsirral kikenünk és liszttel behintünk s forró sütőben aransárgára sütjük. A sütőből kivéve, vastagon folyó cukorral* felül bcöntjük s ez után még m. e. $\frac{1}{2}$ óráig csak azért tesszük a sütőbe vissza, hogy a cukor megkeményedjék rajta. Ez után még melegen feldaraboljuk. Ezen süteményt őszintén ajánlhatom a házi asszonyoknak, mert hónapok mulva is igen jó s a mit szintén szeretünk figyelembe venni: nem drága. Thea-süteménynek is feladható.

Turesányi Gyuláné.

BCU Cluj / Central Library Cluj Irodalom.

A Zoologiai Lapok (illusztrált közlemények a tudományos és gazdasági állattan, vadászat, állatvédelem és sport köréből) 3-ik száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: Az állati erők. A róka. Vadmacska. A havasi vagy alpesi nyul. A nyulak sajátosságai. A görény. Szalonkavadászat. Nehány szó a pirókról. Dunma-rucza. Az aquarium diszhalai. A tegzér. A gyöngy keletkezése. A méhek mézgyomra. A méhtigris. Az ujfundlandi eb. Az ölebecskék. — 10 szép képpel díszítve 1 $\frac{1}{2}$ 4° íven. Előfizetési ára félévre 2 frt. Egy évre 4 frt. — Budapest, VII. ker. Rottenbiller utca 30.

A *«Kneipp Ujság»* második száma még az első számnál is dúsabb és érdekesebb tartalommal jelent meg és pedig ezuttal már képekkel illusztrálva. Az idegesség, ideggyengeség és az álmatlanság gyógyításáról szóló cikkek megérdemlik, hogy azokat mindenki elolvassa. Az Országos Magyar Kneipp-Egyesület kiváló szolgálatot tett a közegészségügynek azáltal, hogy ezt a kitűnően

* A süteményt bevonó cukorfolyadékot (jeget) így készítjük: 2 tojásfehérjét kemény habbá verjük s ehhez 15 dg. porráört cukrot keverünk.

szerkesztett lapot megindította. A közönség pedig jól teszi, ha azt járátja, mert abból igen sok hasznos dolgot tanulhat. Előfizetési ára negyedévre 1 frt. Megrendelhető a »Kneipp Ujság« Budapestben X., Füzér-utca 19. sz. a.

Vegyesek.

— *Figyelmeztetés és kérelem.* Tisztelt olvasóink lapunk márciusi számához mellékelve vették a tagsági díj beküldésére való postatakarékpénztári utalványt. Kérjük tisztelt tagjainkat, sziveskedjenek tagsági díjaitkal mielőbb beküldeni. Mivel az expeditio tévedéséből olyan tagoknak is megküldötte, kik az évi tagsági díjaitkal már befizették, kérjük ezen tagjainkat, hogy a cheque-t ne tekintsék újabb fölszólításnak.

— *Jo könyvek a kis gazdaközönség számára.* Rövid egymás utánban a földművelésügyi ministerium a következő igen-igen hasznos füzeteket adta ki, melyeket egy levelező-lapon kérve, minden tagtársunk ingyen megszerezhet.

1., *A sertésvész ellen való védekezés.* Útmutatás a községi előljárók és sertéstartók részére. E czim alatt a földművelésügyi minister a sertésvész ellen való védekezésnél követendő eljárás tárgyában magyar, német, tót, román, ruthén, horvát és szerb nyelven népies modoru útmutatást adott ki, hogy azokat nagyobb számban kiosztassa. Az útmutatás leírja a sertésvész ismertető jeleit, a betegség természetét, a védekezés módját, a sertéstartók és községi előljáróságok kötelességeit a sertésvész fellépte esetén. A népies modorban írott füzetke igen hasznos szolgálatokat tehet a sertéstartó gazdáknak. A füzetet a vármegyei és városi törvényhatóságoknál ingyen lehet megkapni.

2., *A bortörvény magyarázata,* melyben el van mondva, hogy — a törvény szerint — a must és a bor kezelésénél mit szabad és mit nem szabad cselekednie a szőlősgazdáknak meg a borkezeskedőknek, vendéglősöknek és korcsmárosoknak.

3., *A mesterséges borok készítését és eladását tiltó törvény és rendelet.* Irta Marosi. — Mindkét füzetért a földművelésügyi ministerium VIII/2. ügyosztályához kell fordulni *egyszerű levelező-lapon.* Ingyen küldik meg.

4., *Útmutatás a vértetű keresésére, megismerésére és irtására* cz. füzetért a földmivvelésügyi ministerium IV/3. osztályához kell fordulni *egyszerű levelező-lapon*. Ingyen küldik meg.

5., *Vezérfonal a filloxerás szőlőknek szénkénnegggel való gyéritő kezelésére* czimen a földmivvelésügyi m. kir. ministerium kiadásában (módosított új kiadás) megjelent füzetke minden szőlőtulajdonosnak, kertésznek ingyen megküldetik, ha ezt akár az *országos borászati kormánybiztosságtól* (földmivvelésügyi ministeri palota V., Nádor-utcza), akár a »*Kertészeti Lapok*« szerkesztőségétől (Budapest, IV., Koronaherczeg-utcza 16. szám) levelező-lapon kéri.

⊙ *A műtrágyák alkalmazása, különös tekintettel a káli-trágyázásra*. E czim alatt a »Hungaria« műtrágya-, kénsav- és vegyipar-részvénytársaság igazgatósága egy hasznos füzetkét adott ki, a mely kivált a káli trágyázás lényegét ismerteti és ezen trágyaszernek kivált a homoktalajokon zöldtrágyázással való kapcsolatos alkalmazására ad gyakorlati tanácsokat. A káli-trágyázás általános ismertetése mellett az egyes mezőgazdasági növényeknek káli-trágyával való trágyázását ismerteti. Végül az istállótrágyának kálisókkal való konzerválását tárgyalja. A hasznos füzetkét a kiadó »Hungaria« műtrágyagyár igazgatósága (Budapest, VI. Váci-körút 21. sz.) kívánatra bárkinek ingyen küldi meg.

Kérdés.

Micsoda hátrányok észlelhetők, vagy *idővel* bekövetkezhetnek az eredetileg munkás méhnek szánt petéből nevelt anyáknál? Van e hátrányos következménye az *ily* anyás törzs által a következő évben természetes uton nevelt anyákra?

Egy tanulni akaró méhés.

Feleletek.

1. Az utólag királynői rangra emelt munkás álczából fejlődött anyaméh rendszerint hamarabb kimerül, mint az eredetileg anyának szánt álczából fejlődöttek. Az arány az, hogy a munkás álczából nevelt anya már 3 éves korában oly kimerült, mint a királyi álczából nevelt 5—6 éves korában. A munkás álczából fejlődött anya petéjéből a második évben nevelt — *lege artis!* — anya ép oly jó, mintha ereiben nem is keringene plebejus vér, hanem tiszta leszármazást mutatna családfája

Wier József.

1. A másodlagos (secundarius) anyaházból kelt anya, ha különben erőteljes, jól fejlődött, nem rosszabb az elsődleges (primarius) anyaházból fejlődöttnél. Elsődleges anyaházból származtak között is vannak ám gyöngébbek elég gyakran, melyek 3 éves korukban nagyon »megcsökkennek«. Lényeges a különbség csupán akkor lesz, ha 1-3 naposnál idősebb munkás álcát neveltek királynőnek. Az ilyen »paraszt származású« királynő természetesen nem versenyezhet termékenység és kitartás dolgában az elsődleges anyabölcsőben világra jött királynővel. De a tőle származó s primarius anyabölcsőben felnevelt álcából teljesen kifogástalan anya lesz — *ha különben a jó fejlődés feltételei mind meg voltak. E feltételekre kell a főgondot fordítani,* T.

Méhészeti előadások.

A méhészeti szaktanárok folyó évi ápril hónapban az alább megnevezett napokon és helyeken tartják előadásait.

1. *Tóth János*, első kerületi (székhelye Kis-Kun-Félegyháza), 5-én Mendén, 6-án Szecsőn, 7-én Tarmoson, 8-án Berczesen, 11-én Ó-Telken, 12—13-án Torontál-Ujváron, 14-én Temesváron a tanítóképezdénél, 15-én Szajolon, 20-án A.-Szt.-Györgyön.

2. *Abaffy József*, második kerületi (székhelye Pápa), 9-én Révfaluban, 10., 11., 12-én Győrött a tanítóképezdénél, 14-én Győrszentmártonban, 15-én Zirczen, 16-án Rátoton, 17-én Szent-Gálon, 18-án Somlyóvásárhelyen, 20-án Zala-Egerszegen, 21—22-én Csáktornyan a tanítóképezdénél.

3. *Valló János*, harmadik kerületi (székhelye Pozsony-Ligetfalu), 6-án Dévény-Ujfalun, 5-én Hidegkúton, 8-án Stampán, 10-én Zaharon, 11-én Limbachon, 12-én Czajlon, 17-én Kodoron a tanítóképezdénél, 19-én Báhanyon, 20-án Czipperen, 21-én Nagy-Szombaton, 22-én Breszlóványon, 24-én Znióvárálján a tanítóképezdénél.

4. *Rózsa János*, negyedik kerületi (székhelye Sárospatak), 4-én Szirma-Besnyőn, 5-én Sajó-Keresztúron, 6-án Sajó-Vámoson, 7-én Senyén, 8-án Bodván, 9-én Parasznyán, 10-én Varbón, 11-én Tardonán, 12-én Mályinkán, 13-án Visnyón, 14-én Szilváson, 15-én Csermelyen, 16-án Ormányon, 17-én Sátán, 18-án Bátán, 19-én Nekésény, 20-án Dédesen, 21-én Bánfalván, 22-én Banharváton, 23-án Nagy-Barczán, 24-én Sajó-Vadnán, 25-én Sajó-Kazinczon.

5. *Forgách Lajos*, ötödik kerületi (székhelye Arad), 8-án Kétegyházáán, 9—10-én Eleken, 11-én Ottlakán, 15-én d. e. Mácsán, 15-én d. u. Kurticson, 17-én Uj-Szent-Annán, 18-án Fazekas-Varásdonon 19-én Kereken, 20-án Világoson, 21—22-én Muszkán, 25-én Pankotán.

6. *Abend András*, hatodik kerületi (székhelye Nagy-Enyed), 9-én Szendelak Magurán, 14-én Kricsoron, 16-án Nadrágon, 18-án Turdián, 19-én Igazfalván, 21—22-én Déván az állami tanítóképezdénél.

7. *Nagy János*, hetedik kerületi (székhelye Kolozsvár), 10-én Apahidán, 11-én Magyar-Kályán, 12-én Mocson, 13-án Pusztakamaráson, 14-én Mező-Erkedén, 15-én Mező-Kölpényen, 16-án a mező-kölpényi pusztán, 17-én Maros-Vásárhelyt Szentgyörgyi Dénes méhesén, 18-án Maros-Kereszturon, 19-én Nyárádtón, 20-án Ákosfalván, 21-én Nyárád-Szeredán, 22-én Makfalván, 23-án Etédén, 24-én Gagyon, 25—26-án Székely-Kereszturon a tanítóképezdénél.

Budapesten, 1899. márczius 24.

Kovács Antal,
méhészeti felügyelő.

Szerkesztői izenetek. *I. Gy.* úrnak Erzsébetváros, *K. F.* úrnak Sz.-Szt.-Mihály. A kért számokat és 1—1 példány alapszabályt elküldöttünk. — *P. J.* úrnak Lajosfalva. A reklamált számok elmentek. — *Bl. I.* úrnak R.-Szt.-Márton. Reméljük, hogy jogos kívánsága most már teljesítve van. Ha mégis volna tévedés, tessék csak adott alkalomkor a szerkesztőséghez fordulni. — *B. K.* úrnak Orosháza. A »Méh. Közl.« korábbi évfolyamai 1—1 forintjával rendelhetők meg Wiedner József egyll. főtitkár úrnál (Kolozsvár, Hosszu utca 22). — *K. D.* úrnak Enlaka és *C. T.* úrnak Kis-Harta. Levél ment. — *K. E.* úrnak Hódmező-Vásárhely. Mai számunkban közlünk Turcsányi Gyuláné Ó Nagysága jó hírnevű és jóízű süteményei tárából egy thea-sütemény recipét, a mely a M. K. egy régebbi évfolyamában már volt közölve. Szives ígétét birjuk azonban Ó Nagyságának arra, hogy újabbakat is fog közölni a M. K. olvasónőivel. — A mézbor recipét illetőleg abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy Turcsányi Gyula tiszteletes úr felhatalmazott annak kijelentésére, hogy kísérletei alapján úgy találta, hogy a Báró Ambrózy Béla »Méh« cz. művében közölt mézbor-reczipék teljesen jók, sőt jobbak, mint a külföldi recipék özőne, a melyeket általában előszeretettel szoktak használni. De nem szabad szem elől téveszteni, hogy inkább több mézet vegyünk egy kilóval, mintsem kevesebbet egy fél kilóval. — *Bachmann Béla* úrnak. Sziveskedjék pontos lakás-címét

megirni, mert most Ó-Becséről »elutazott« jelzéssel küldötték vissza a lapot. Láthatja cbből is, hogy nem mi vagyunk az okai, ha a lapot nem kapja rendszeren. — **Többeknek.** A »*Méhészeti Közlöny*« régebbi évfolyamaiból egyes számokat csak az esetben küldhetünk, ha tölös számok állanak rendelkezésünkre, mert a meglevő régebbi 1—2 teljes évfolyamot egy-egy számért nem csonkíthatjuk meg. — **Kezdő méhész.** Kérését, a mint láthatja, igyekeztünk teljesíteni. — **Érdeklődőnek.** A méhészeti kongressusról és kiállításról a »*Köztelek*« és a »*Kiállítási Lapok*«-ból átvett közleményünk ad fölvilágosítást.

Taralom: Teendők a méhesben május hóban. *Wieder József.* — A magyar méhészeti vándortanítói intézmény története, szervezete, működése és eredménye *Valló János.* — Méhsőr (Hydromel). — A méhészlet mint gazdasági ág a parasztkézeltű rendszer okszerű alkalmazásával. *Papp Gábor.* — Javitott kasok és kap-tárak — Kiállítás. — Szemle. — Mandola sütemény. *Turcsányi Gyuláné.* — Iro-dalom. Vegyesek. — Kérdés. — Feleletek. *Wier József.* — Szerkesztői üzenetek

Felelős szerkesztő: **Dr. Bálint Sándor.**

Albert Balázs és fia Csik-Szereda. Cluj

Szállít száraz anyagból készült, duplafalu 30 keretes **Bodor-féle méhköpüt**, 40 m/m-es töltéssel, 2 frt 50 krétt helytt **Csik-Szereda.**

Műlépet, felelősség mellett, tiszta viaszból 1 kg. 2 frt 20 kr., láda, szállító levél 26 kr., de már 4 klgramm vételnél bér-mentve 8 frt 80 kr., azaz 8 frt 80 kr.

2—x

A méz használata a háztartásban ezimű érdekes és hasznos füzetkét számos recipével, (mézes süte-mények és mézes italok készítése) **Válaszos** levelező-lapon beküldött kérésre ingyen és bérment küldi meg a **Praktischer Wegweiser** kiadóhivatala Würzburgban (Bajorország).

(1—8.)

Megrendeléseknél kérjük a *Méhészeti Közlönyre* hivatkozni.

Apró hirdetések.

E rovatban az erdélyrészi méhészegylet tagjai 2 sorig ingyen hirdethetnek; ezen felül minden félhasábos petit sor 4 kr. A kik nem tagjai a méhész egyletnek, soronként 8 krt fizetnek.

VASÁROL.

Csurgatott és pergetett mézet

Lerner Vilmos, Gyöngyös. Minta küldendő.

Keresek egy nős végzett vinczellért, ki a méhészet, szőlőmivelés, gyümölcs-fatenyésztes és konyhakertészetben jártas. Ajánlkozások Schilling Ottó kir. közjegyzőhöz Szamosujvárt, küldendők.

ELAD.

Tiszta méhviaszból műlepet Fatter Péter adóhivatalnok Kolozsvár, külmagyar-utca 54. Egy klgr. 2 frt 50 kr. 5 klgr. vételnél bérmentve

30 méhcsaládot

Bodor-féle kaptárban, á 7 frt, elad Ács Lajos Felvinczen

Pergetett mézet

Szabó László Vésztőn, (Békésmege) ára 45 kr. különként.

12 mm. pergetett mézet á 45 frt. Kivánatra mintát küld Frenner István Ó-Becsen.

Méh-családokat

Bodor-féle kaptárban Barabás Sándor, Brassó.

Pergetett mézet

Nagy János, Bonyha, kilója 50 kr.

100 méhcsaládot

Pinkert József, Béga-Szentgyörgyön és pergetett mézet kilomázsánkint 46 frt.

Dzierzon-kaptárokat

Ködmön Gábor, Karczagon. Áradarabonként 3 frt.

Használt de jó állapotban lévő Bodor-kaptárokat díbonként 1 frtért.

Tóth Tamás Kolozsvárt, (K. Magyar-utca 14. sz.)

8 métermázsa pergetett mézet 45 frtjával

Balogh Gergely, Hódmező-Vásárhely. Bocskay-utca.

Méz-pergetőt, méztartó bádóg edényt

jutányos árban Zeiler Géza bádógos, Kolozsvárt (Mátyás király-utca 4.) Ugyanó elvállal mindennemű bádógos munkát. Javításokat jutányos áron, pontosan teljesít. — Árjegyzéket kívánatra küld bérmentve

ALAPITTATOTT 1833.

TELEPHON 104.

Giró-számla az osztrák-magyar banknál.

ASZFALT és CEMENT-IPARVÁLLALAT

POLLÁK SAMU

KOLOZSVÁRT,

Kőfalsori Szappan-utca 4. szám, saját ház.

Elvállal jótállás és legjutányosabb árak mellett: nedves lakások, pinczehelyiségek stb. gyökeres szárazzá tételét, új építkezéseknél az alapfalaknak aszfaltréteggel bevonását Továbbá kapubejáratok, folyosók, terasseok stb.-nek a legjobb minőségű természetes aszfalttal való burkolását.

Állandóan készít: sima cement és mozaik-lapokat, cs. és kir. szab. hornyolt cement-fedél lapokat, különféle szín és nagyságban, továbbá legujabb díszbe berakott mintájú sajtolt cementlapokat, melyeknek színmintája 200,000 kilogr. nyomás alatt lesz a cementrétegbe sajtoltva, azért elpusztíthatatlan tartósságu és a legváltozatosabb modern színekben, anyag és keramitutánzatban olcsón előállítható, továbbá Zisseler rendszerű szabadalmazott sodrony-betétű betoncsöveket csatornázás és áttereszekhez, nemkülönben szabadalmazott teljesen tűzbiztos gypszláblákat beton-fedlapok, lábazati lemezek, lépcsőfokok és jászlakat stb. stb.

Ajánlkozik: járdák, szökőkutak és más betonirozások, valamint granitto-terazó készítésére.

Raktáron tart: TŰZMENTES ASZFALT-TETŐPÉP, aszfalt elszigetelő-lemez, színes aszfaltmáz, carbolineum és mikotánatont (gomba-irtásra). Portland- és román-cementet vagonszámra és mázsánként. Elfogad megrendeléseket: aszfalt-tetőpép és facement-befedések, Mettlachi lapok, díszes faburkolatok (tucko-Lustro- és Stuckmarmór) cs. és kir. szab. saját módszerű aszfalt-parquette-ára. valamint minden e 4-12 szakba tartozó munkálatokra.

Költségvetés ingyen és bérmentve.

Megrendeléseknél kérjük a Méhészeti Közlönyre hivatkozni.

Előfizetési felhívás.

2-x

A „SZŐLŐ HELYES METSZÉSE“

czimű munkának 2-dik átdolgozott és bővített kiadására, mely a szőlők metszését tárgyalja.

Irta: **Maurer János**, a „Szőlészeti és Borászati Lap“ szerkesztő-kiadója.

A könyv február havában fog megjelenni, számos — a szöveg közé — nyomtatott ábrával.

Ára 1 frt.

Jelige: Szőlőt metszeni könnyű
De jól metszeni nehéz.

Az előfizetési ár a szerző czimére: **Maurer János Kassa, Maurer-udvar** küldendő.

A ki öt példányt rendel meg, hat példányt kap.

Méhészeti eszközök és műlép

egyetlen raktára Kolozsvárt

4-12

SZEGEDI ZOLTÁN

vaskereskedésében,

(Hid-utcza, posta mellett.)

Továbbá rúdvas, vasárú, épület- és butorvasalások, szerszámok, konyhaberendezési és háztartási cikkek, valamint gazdasági eszközök raktára. **Jutányos árak!!**

Megrendeléseknél kérjük a Méhészeti Közlönyre hivatkozni.

Tűzmentes pénzszekrények.

REMÉNYIK VICTOR

VASKERESKEDÉSE

KOLOZSVÁRT, FŐTÉR.

Legjobb fajta vihar- és istálló-lámpák.

Vasbutorok nagy választékban.

Ajánlom jól berendezett raktáramat mindenemű **méhészeti cikkekben**; u. m. országos méretű **Bodor-féle kaptárak**, legjobb minőségű **műlep, javított mézpergetők**, **Hannemann-féle rács**, herefogók, **keretfogók**, méhész-pipa, dohányzó- és nem dohányzóknak, méhész-sipkák, kaucsuk-keztyük és mindennemű lép- és sejt-kések nagy választékban.

Mezőgazdasági és kertészeti cikkek közül különösen ajánlok a legjobb minőségű **vasekéket**, kézi kukorécsa-morzsolót, amerikai aczél villák, kaszák, sarlók, gereblyék, amerikai széna fűrészket. Továbbá kerti fűrészek, kerti ollók és szemző kések.

Végül felhivom b. figyelmét **konyhaberendezési és háztartási** cikkeimre, melyek közül ajánlok különféle vajverő-gépeket, amerikai fagylalt-gépek. Ruha mangorló és facsaró gépeket. Kitűnően zománczolt lemez- és öntött edényeket. Raktártartok még valódi Berndorfi alpacca és alpaccabezüst evőszerekből és Nickel edényekből.

Vidéki megrendelések azonnal és pontosan eszközöltetnek.

4--12

Kiváló tisztelettel

Reményik Victor.

Ló- és marhanyiró-ollók.

Megrendelésknél kérjük a Méhészeti Közlönyre hivatkozni.

Telephon sz.: 287.

Telephon sz.: 287.

A Magyar fém- és lámpaárú-gyár részvénytársaság
Erdélyi raktára
Kolozsvárt, hid-utca 20. szám alatt.

5--6

Petroleum
lámpák
a legegyszerűbb kivittől
a leggazdagabbig.
FÉM- és DISZMŰTÁRGYAK.

Hermann-féle szab.
villámlámpák,
a létező legjobb
petroleumlámpa.
unicum lámpa
a legzélszerűbb
használati lámpa.

Valódi király-olaj, a legjobb biztonsági petroleum.
Olcso gyári árak, nagy választék, gondos kiszolgálás.

Telephon sz : 287.

Ezredéves kiállítás 1896.
Biszoklevél.
Legmagasabb kitüntetés.

Telephon sz.: 287.

Megrendeléseknél kérjük a Méhészeti Közlönyre hivatkozni.

Asztalos- és kárpitos butor nagy raktár: **Kolozsvár, Belmonostor-utca 8—10. szám.**

Vas-butor nagy választék!

Szőnyeg és függöny nagy raktár!

A helybeli és vidéki n. é. butorvásárló közönségnek szives megtekintés végett kizárólagosan saját műhelyeinkben készült, dús választéku

butorraktárunkat

van szerencsénk igen becses figyelmébe ajánlani.

Állandóan raktárt tartunk minden stylben, u. m. barok, angol, renesanc. teljes ebédlő és hálószoba berendezésekből, szalon garnitúrákat a legelegánsabban kiállítva, mindenféle egyes butordarabokat, egyszerű és finomabb kivite ben, továbbá elvállalunk minden szakmánkba vágó munkákat, rajz szerinti el'észítését, ugy-szintén bármily javításokat vagy átalakításokat a legolcsóbb árakban.

Bátrak vagyunk megjegyezni, hogy tőlünk vásárolt butorokért a teljes ótállást elvállaljuk, mivel minden egyes asztalos és kárpitos butordarab saját felügyeletünk alatt jó és csak legjobb erővel előállított, a kor minden kívánalmainak megfelelő saját készítményt munkákkal szolgálunk.

A n. é. közönség igen becses pártfogását kérjük

kiváló tisztelettel

Gaal és Molnár.

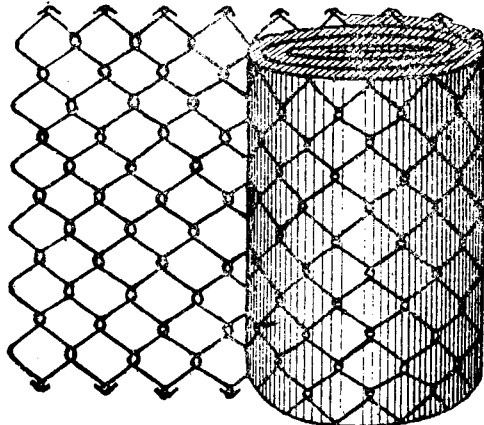
4—12.

Raktár: **Belmonostor-utca 8—10. szám.** — Műhely: **Kis-Kandia-utca 2. szám.**

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövetség és szitaáru gyára **KOLOZSVÁRT,**
4—12
Kül-Torda-utca 9. szám.

Ájánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb. bekerítéshez való **gépfonatait**; majorsági udvarok **fonattal való bevonását**; pincze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamara ablakok **rostélyzatát**; áthányó **rosták** szén, koks, kavics, válogatásához; **szikra fogók** gépekhez. Zöldre festett **légy-szövet, szelelő és löher-rosták.** Baoker-féle **rosták** és egyébféle használatra **vas-, réz- és ozinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek** különféle mintákban, fakeretbe

foglalt **rosták** és **sziták**, ruganyos **ágybetétek** (matrác) **sodronylábtörlők.**

Aozél tüskés sodrony kertek, delelők sat. bevonásához.

Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók.

Megrendeléseknél kérjük a **Méhészeti Közlönyre** hivatkozni.

Az első magyar
kereskedelmi méhteleg,

tulajdonosa:

Kühne Ferencz

Budapesten,

I. ker., Attila-utca 151. szám.

Kitüntette minden kiállításon

számos diszoklevéllel, arany- és ezüst-
érmekkel, pénzjutalmakkal, oklevelekkel és
elismerő iratokkal.

Szállítója számos méhészeti egyesületnek,
a m kir méhészeti felügyelőségnek, a
méhtenyésztési szakközegeknek s a méh-
tenyésztés terjesztése és tanításával fog-
lalkozó szakintézeteknek stb.

Az egyedüli kereskedelmi méhteleg, mely az ezredéves kiállításon a legmagasabb kitüntetéssel, a „Nagy kiállítási éremmel” kitüntette lett.

Műhelyeimben nagyban, kifogástalannl, pontosan s méltányos árban készíttetnek és raktáron tartatnak:

Mindenféle méhkaptár, a kaptár-
készítés eszközei, keretkészítőgépek,
keretléczek, távkapcsok

Hannemann-féle ráos, horgany-
lemezből, teljesen tiszta, sima és
pontos nyílásokkal.

**A mézpergetés, viaszolvasztás
eszközei, méztartályok, mézszál-
lító bődönök és mézüvegek,** mint
kitünő jó mézpergetők, viasz- és méz-
olvasztó eszközök, mézüvegek, méz-
vendelyek jó erős pléhből, továbbá
öt kilós szállításra nagyon alkalmas
bödönkék.

**A méhek kezeléséhez szüksé-
geltető összes segédeszközök** a
legjobb anyagból. Keretfogók, keret-
villák, a kaptártisztogatás eszközei,
sejtkúpoló kések és készülékek, anya-
zárkák, herefogók és herekirekesztők.

**Valódi Rietsche-féle műlep-pré-
sek** minden nagyságban, öntéses és
mártásos formákban

Műlepek, amerikai hengergépen
készülve, a legtisztább méhviaszból.
A viasz tisztaságáért szavatolok.

**A rajbefogás és elhelyezéséhez
szükségeltető összes eszközök.**
Rajfogók és rajfecskehdők.

Az etető eszközök különféle leg-
cezlszerűbb nemei, továbbá itató-
edények és itató-vályuk

Füstölő és védekező eszközök.
Füstölők, smokerek, pipák, füstölő
és elkábító anyagok, méhész-sapkák,
szem- és orrvédők és keztyűk.

A méhészeti irodalom termékei-
ből a legjobb és a legkedveltebb
szakmunkák.

Minden kaptár, segédeszköz stb személyes felügyeletem mellett készül és csak a legsikerültebbek kerülnek a megrendelőhöz. — Valamennyi tárgy a legjobb és a célnak leginkább megfelelő tartós jó anyagból készül. — A rendestől elütő kaptárak és eszközök csekély árkülönbséggel készíttetnek. Árjegyzékemben elő nem forduló minden méhészeti tárgy, a lehető legjutányosabb árban szerzettetik be. — Választ minden szakbavágó kérdezősködésre készséggel adok. — Az igen tisztelt méhészkedő közönség kívánságainak a legpontosabban teszek eleget, hogy ezen, a maga nemében egyedüli üzletágnak és az okszerű méhészkedésnek minél több barátot és pártfogót nyerjek meg.

4—6

Képes főárjegyzék 1899. évre kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.